

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Izhaja vsake sobote zvečer
in stane za Kranj 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljave naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v «Zvezdi».

Mesečna priloga
„Slovenski Tehnik“

Inserati se računajo za celo stran 60 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petit-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Politični del.

Dajte nam več šolske izobrazbe!

(Dopis iz radovljiskega okraja.)

V svojem prestolnem govoru je cesar poudarjal, da bo vlada skrbela za ustanovitev novih strokovnih šol. Gotovo ni noben narod glede strokovnega šolstva tako na slabem kakor smo mi Slovenci. Za Kočevanje se pač skrbi, da imajo vsega šolstva dovolj, toda pri nas je za vsako obrtno-nadaljevalno šolo treba desetletnega boja, da se doseže. Človek bi niti ne verjel, da se v radovljiškem okraju, kjer je sicer ljudsko šolstvo dobro razvito, v najvažnejših industrijskih krajih, kakor na Jesenicah, v Kropi, na Dovjem ne nahaja nobena obrtno-nadaljevalna, kaj šele kaka višja strokovna šola, katero bi gotovo kravo potrebovali.

Okraj, ki plačuje do 300.000 K direktnega davka, kjer indirektni davki rastejo skokoma, omenjamo samo, da se je lansko leto prodalo samo tobaka v okraju za okroglih 350.000 K — bi vendar zaslužil, da se ga država in dežela malo bolj spominjata, kar se tiče nadaljne šolske izobrazbe.

Nikjer na Kranjskem ni industrija tako razvita, kakor v tem okraju, trgovina ima gotovo vse pogoje radi ugodnih zvez, da se visoko povzdigne, kmetijstvo, zlasti živinoreja ima tu najugodnejša tla, in vendar nimamo ne enega učilišča, kjer bi

se mogli malo bolj izobraziti, da bi naši sinovi ne ostali le navadni delavci in težaki v tovarnah, da bi se mogli naši kmetijski sinovi malo povzdigniti nad patriarhalnim gospodarstvom.

Kmetijska šola na Grmu nam nič ne koristi, ker je ustvarjena za vse druge kraje in ji je glavni namen pospeševati vinarstvo. Mi hočemo šolo, ki bo prilagojena našim razmeram, v kateri se bo zlasti tudi poučevalo umno planinarstvo, ker v živinoreji je glavna moč kmeta v radovljiškem okraju.

Mi zahtevamo meščansko šolo v Radovljici, kjer so vsi pogoji za to, da se bo lahko in mirno razvijala, nam dajte strokovnih šol za Jesenice in Kropo, potem se bomo mogli ubraniti, da nam ne odjedajo tujci vsega kruha na domači zemlji.

Vedno bolj se oglašajo osebe za potni list v — Ameriko. Kuga, ki izkuša uničiti Dolenjsko, zanesla se je že med nas. Dobri delavci, obrtniki, kmetje, samo mlade moči, si hodijo iskat kruha onostran morja, v naše tovarne pa prihaja vedno več tujcev, ker so bolj izobraženi in lažje žive med nami, našo zemljo pokupujejo tudi tujci.

Poslanci, ki ste nam obetali vse, ko ste se potegovali za poslanstvo, ozrite se tudi nekoliko na zanemarjeno strokovno šolstvo pri nas. Z roženkrancem na Brezjah si še nihče ni izprosil kruha zase, k večjemu za ondotne franciskane; mi potrebujemo šol, da bomo mogli konkurirati uspešno s tujci, ki prihajajo k nam.

Snujmo ljudske knjižnice in javne čitalnice!

Šele pred nekoliko meseci so se ustanovile v nekaterih večjih gorenjskih krajih javne ljudske knjižnice in že sedaj lahko poročamo o prav lepih uspehih. Kranjski gori, Radovljici, Kranju in Škofji Luki se je gotovo tekom letošnje zime iz takih knjižnic izposodilo do 5000 knjig, ki so pa zopet večkrat romale v druge in tretje roke, da lahko rečemo, da je bralo preteklo zimo posamezne knjige do 20.000 ljudi. Gotovo ne brez koristi, ker se povsod pazi, da se izdajajo knjige res leposlovne ali znanstvene vrednosti.

Zanimivo je opazovati, kako želja po čitanju vedno bolj prevzema širje mase. Najprej so prihajale večinoma osebe, ki so zapustile pred kratkim ljudsko šolo, katerim se branje najlažje gre izpod rok. Toda krog se je vedno širil, objel je tudi starejše ljudi.

S primeroma neznatnim kapitalom so se ustanovile te knjižnice. Nekoliko novoletnih daril, prispevki par denarnih zavodov in nekaj zasebnikov, knjige deloma prevzete od prejšnjih čitalnic, deloma podarjene od drugih književnih podjetij — to je bil začetek knjižnice. Mala vstopnina — po navadi 20 vinarjev — in dva vinarja za vsako izposojeno knjigo, pa je rasel prvotni kapital, tako da se morejo sproti kupovati nanovo izisle dobre slovenske knjige.

Snovanje takih knjižnic je toraj jako enostavno, in pozivljamo vse količjak uplivne osebe v posameznih občinah, da prično s knjižnicami.

PODLISTEK.

Višnjeve bukvice.

Rusinski spisal Vasil Stefanyk.

Oni-le Tone, ki tamkaj na vaškem koritu pijan vriska, je bil vse svoje življenje nesrečen. Vse mu je ušlo iz rok, nič se mu ni posrečilo. Če je kupil kravo, poginila mu je, če je kupil prašiča, dobil je rdečico. In to vedno.

Ko mu je pa umrla žena in kmalu nato še oba dečka, postal je Tone naenkrat ves drugačen. Pil je in pil in pil; zapil je svoj kos polja, zapil svoj vrt, in sedaj je prodal še svojo bajto. Prodajal je svojo hišo, vzel pri županu višnjeve službene bukvice in sedaj se hoče vdinjati, poiskati si kje kako službo.

Sedaj sedi tam pijan in računa, da sliši vsa vas, za koliko in komu je prodal svoje polje, komu svoj vrt in komu svojo hišo.

«Prodano in konec je! Ni več moja, in s tem je končano! Ne moja! O ko bi vstal sedaj moj ded iz groba! Štiri vole, vaša milost, gladke kakor polž, štiriindvajset oralov zemlje in gospodarsko poslopje, kakršnega ni bilo v vasi. Vse je imel. In njegov vnuk — tu glejte!»

Pokazal je vasi višnjeve bukvice.

«O, jaz pijem in bom pil. Za svoj denar pijem, nihče nima pravice na tem. In o n mi je rekel: Ničrednež, svoje polje si zapil! Pečat pritisne pa zmerja. Ne, videl sem že boljše župane!»

Ko bi ti le tako lahko umrl, ljudje, kakor jaz sedaj lahko živim!

«Z doma grem pač sedaj, za zmeraj — poljubil sem prag in grem. Ni več moj, in s tem je končano. Kakor psa me prepodite iz tuje hiše! Prosto vam je — prosim! Bila je moja, in sedaj je tuja last. Ven grem, in gozd šumi, nagovarja me s človeškimi besedami: vrni se domov, Tone, vrni se, ljubi moj!»

Z obema pestmi se tolče ob prsi, da odmeva v vasi.

«Glejte, tu se me je lotilo tako hrepenenje, da se Bog usmili! Nazaj pojdem in noter v izbo. Jaz sedim tu, sedim in grem ven — ni moja, kaj naj rečem tam, če ni moja...»

Da bi le moji sovražniki tako lahko poginili, kakor mi je bilo lahko zapustiti svoj dom!

«Ven grem, toda ne, zopet me je obsenčilo. Zelen mah poganja iz strehe, čas bi že bil, da se koča pokrije s slamo. Pustimo to, — ne bom te jaz pokrival naprej, moja ljuba. Kamenje... — in ko bi bil kamen, moral bi razpočiti od same žalosti.»

Pri teh besedah udari Tone z obema rokama na zemljo, kakor bi bilo trdo kamenje.

Konec prih.

Gorenjska v Valvazorju.

Ehrenau (Ajmanov grad). Konec.

Vendar se pričinja sedaj polagoma boljše nemško in boljše kranjsko govoriti, da bo sčasoma vendar prenehala taka zmešana govorica.

Toda kako in kdaj, odkod in po kom so bili ti Nemci privedeni v deželo, sporoča manuskript

ali lastnoročni zapisnik škofa Tomaža iz Ljubljane s temi-le latinskimi vsticami: Anno 1283 Ericho, Episcopus Frisingenius, traduxit colonias, ex valle Pusterthal, in viciniam Locopolis et ibi constituit pagos Feuchting & Zeyrn, ubi adhuc hodie germanicam linguam callent Coloni, tametsi depravatam. (Leta 1283 je Ericho, škof brziški, pripeljal naselbine iz bisterske doline [na Tirolskem] v okolico Škofje Loke in tam ustanovil kraje Bitnje in Soro, kjer se sedaj naselniki razumejo nemški, čeprav pokvarjeni jezik.) To je pisal imenovani škof leta 1609. Isto se nahaja sedaj tudi v škofje-loškem arhivu.

Da se vrnemo k gradu, omenjamo, da se pred malo leti na tem kraju ni stalo nobeno poslopje, da je grad čisto nanovo sezidal gospod Franc Matija baron Lampfrizham, ko je bil poveljnik škofovsko-brziške graščine Škofja Loka, umrl je pred nekaj leti.

Lična stavba je to, ima znotraj prav pripravnno lego in lepe sobe, tudi izvrstno žitnico takoj poleg gradu; ravnotako izvrstno pristavo, zidano na nemški način, krasne velike umetne vrte, tudi lep in zelo velik zelenjadni in sadni vrt. Prav dobro bi se pri tem podala tekoča voda ali vodomet, toda tega ni in pomagati si je treba z dvema vodnjakoma ali cisternama.

Sedaj je grad lastnina gospe Marije Jakobe vdove baronovke Lampfrizham, rojene Daxberg.

Brdo.

Pet milj od Ljubljane in eno miljo od Kranja stoji na Gorenjskem grad in graščina Brdo na

Pravila za to radovoljno preskrbi društvo «Akademija» ali «Prosveta».

Se lažje je ustanavljati male javne čitalnice. V vsaki občini je gotovo par oseb, ki so naročene na kak dnevnik, druge zopet na tednike. Treba si je izbrati le en prostor, kjer bi se moglo parkrat na teden mirno čitati. Oni, ki so že prebrali svoje liste, naj jih odstopijo tej čitalnici. Lahko se tudi pobira kaka vstopnina (2 vinarja) od obiskovalcev čitalnice, kar se porabi za tekoče potrebe: snajenje prostorov, morebitno najemščino, čezak časopis. Gotovo je pa več oseb, ki radovoljno odstopijo kako sobico v svoji hiši za čitalnične namene. Da se vzdržuje red v čitalnici, bi moral skrbeti za to izvoljeni odbornik, najbolje kak učitelj. Za časa počitnic bi dijaki lahko prav mnogo storili za čitalnico. Ti naj bi bili tudi nekaki posredovalci med naročniki listov in drugim čitajočim občinstvom, ki nima toliko, da bi si posamezno z lahkoto moglo naročati na časopise.

Le izobrazba more naše ljudstvo povzdigniti tudi v gospodarskem oziru. Zato skrbimo, da se ljudstvo izobrazí!

Poučni listek.

Domovinska pravica.

Kdor ima v kaki občini domovinsko pravico, sme bivati nemoten v tej občini in sme zahtevati preskrbo od občine, če obuboža. Taka domovinska pravica temelji: 1. na rojstvo, 2. na zakonu (ženitvi ali možitvi), 3. nastopu kake javne službe, 4. izrecnem sprejemu v občinsko zvezo.

1. Zakonski otroci so pristojni v občino, v katero je bil pristojen oče ob času njihovega rojstva, nezakonski otroci pa dobe domovinsko pravico, katero ima mati ob času poroda.

2. Z omožitvijo dobi žena domovinsko pravico svojega moža, in sicer tudi, če bi mož ali pa dotična občina ne bila zadovoljna s tem. Ako mož spremeni domovinstvo, spremeni jo tudi žena, dokler ni ločena od moža. Istotako so take spremembe očetovega domovinstva deležni tudi zakonski in vzakonski otroci, ako se niso polnoletni. Če se pa omoži mati kakega nezakonskega otroka, ohrani nezakonski otrok staro domovinsko pravico.

3. Stalno nastavljeni državni uradniki in služabniki, istotako občinski uradniki, uradniki okrajnih zastopov, javni učitelji, duhovniki in notarji, če so nastavljeni stalno, zadobe z dnevom, ko nastopijo svoj urad, domovinsko pravico v oni občini, v kateri jim je odkazan njihov stalni uradni sedež.

4. Po postavi z dne 5. decembra 1896, št. 222 drž. zak., ne sme izrecnega sprejema v domovinsko zvezo občina bivališča odreči tistemu avstrijskemu državljanu, kateri je po zadobljeni samopravnosti skozi deset let, preden je prošil za domovinsko pravico, prostovoljno in nepretrgoma bival v občini ter ni obteževal preskrbe ubogih.

Taka prošnja za sprejem v občinsko zvezo bi se n. pr. glasila:

Občinskemu odboru na Jesenicah.

Podpisani prosi za sprejem v občinsko zvezo jeseniško in opira svojo prošnjo na te-le razloge:

ravnem in zelo prijaznem polju, ob malem in prav prijazno tekočem potočku, od katerega ne teče daleč tudi Kokra.

Kranjski jezik je imenoval ta kraj poprej Brdo, kar pomenja tak kraj, kjer ne stoji pravi gozdovi, temveč le grmovje in grmičevje. Leta 1500 dne 30. julija je cesar Maksimilijan Prvi graščino Turen ob Kokri prodal gospodu Jörgen von Egk, vice-domu na Kranjskem. Nato je gospod «von Egk» z ozirom na to, da je stari grad Turen popolnoma razpadel in opustil, na tem kraju grad napravil za bivališče in ga imenoval po svojem imenu.

Leta 1579 je gospodoval na tem gradu gospod Adam baron von Egk, h komur se je zatekel iz Kranja pregnani protestantski pridigar Jernej Knafel in tukaj pridigoval. Sedaj sta tu dva gospodarja, kojih vsak poseduje en del, in sicer gospod Jurij Žiga, grof in gospod Gallenberški, deželni oskrbnik kranjski i. t. d., ki ima sedaj ono polovico v posesti, ki je pred tem pripadala grofu Schrottenbaskemu, in Janez Gothard baron von Egh, ki ima drugo polovico.

Blizu tega gradu stoji prav lepi in prijazni gozdovi, ki hranijo marsikako divjačino. Tudi sad-jenosnega drevja je tu v izobilju.

1. Je rojen l. 1861, kakor dokazuje priloženi krstni list A, torej polnoleten že pred 12 leti;

2. Biva že, kakor kaže potrdilo županstva B, nad 10 let v jeseniški občini nepretrgoma in prostovoljno;

3. Iz priloženega domovinskega lista občine Kropa C je razvideti, da je podpisanec avstrijski državljan.

Ker niti podpisanec, niti njegova rodbina dosedaj ni dobivala nobene ubožne podpore, prosim, da občinski odbor sprejme mene z mojo ženo in mojim nedoletnim sinom Jurijem v jeseniško občinsko zvezo.

Brez kolka.

Na Savi, dne 20. junija 1907.

Janez Kapus,
tovarniški mojster.

Občinski odbor mora vsaj v šestih mesecih skleniti, ali se prosilec sprejme v občinsko zvezo. Če tega ne stori, dobi pravico gl. sprejetja okrajno glavarstvo, kamor se tudi lahko pritoži, komur je kaka občina prošnja za sprejem v občinsko zvezo zavrnila.

Gospodarski del.

□□□□

Narodno gospodarstvo.*)

1. Potrebe.

Človek ima potrebe, dokler živi. Te potrebe ga silijo, da začne misliti na to, kako bi jih zadovoljil. Ako je lačen, mora skrbeti, da potolaži lakoto, ako je v mrzli zimi na planem, išče, da bi prišel v toplo zavetje. Potrebe so pa različne. Vsakdo mora jesti, ako hoče ohraniti svoje življenje, tudi obleka in stanovanje je potrebna za človeka v naših krajih. Take potrebe, ki so za življenje neobhodno potrebne, imenujemo naravne potrebe (eksistenčne). Pa celo pri teh naravnih potrebah vidimo, da so različne v različnih dobah in na različnih krajih zemlje. Obleka n. pr. je v vročih krajih notranje Afrike že «luksus», kakor morda pri nas svilen obleka mesto volnene.

Z razvijajočo se omiko rastejo tudi potrebe, ki niso tako za življenje neobhodno potrebne, temveč le bolj oslajajo življenje. Take potrebe imenujemo kulturne potrebe. Človek se vzgoji v teh potrebah, postale so mu večalimanj svojstvene. Ako mora bogat Američan večkrat potovati v Evropo radi izpremembe življenja, je že vrhunec kulturnih potreb. Tudi lazenje po visokih gorah je postalo kulturna potreba.

Naravne in kulturne potrebe se pa morajo razvijati enakomerno. Ako kaka delavka po cele dni pije le kavo, da more ob nedeljah obleči lepše krilo in svilen robec, imenujemo to nespamet, ako učenjak tisočake daje za knjige, sam pa hodi umazan ali celo raztrgan, imenujemo to pretiravanje kulturnih potreb.

Navadne naravne potrebe se ponavljajo neprestano, dočim kulturne potrebe lahko počivajo več let in se slednjič pojavijo z elementarno silo. Zgodi se pa tudi, da postane človeku to, kar je poprej smatral za potrebo, zoprno. Bogataš, ki je

*) Pod tem naslovom pričenjamo priobčevati izbrana poglavja o dandanes nad vse važni narodno-gospodarski vedi. Izkušali bomo pisati kolikor mogoče umljivo, obenem pa splošno zanimivo in se bomo pri tem ozirali na vsa praktična narodno-gospodarska vprašanja, ki zanimajo sedanost.

preživel v razkosju in velikomestnih zabavah več let, se rad naseli v kakem mirnem kraju, da ne slisi dosti od mestnega življenja.

2. Dobrine.

Sredstva ali stvari zunanjega sveta, s katerimi svoje potrebe zadovoljimo, imenujemo dobrine (Gut) in ono delovanje, ki redno meri na to, da si priskrbi takih sredstev-dobrin, se zove gospodarstvo.

Vseh stvari zunanjega sveta ne moremo imenovati dobrine (Güter), ker niso vse sposobne, da bi zadovoljevale človeške potrebe. Golazen kakor kuščarji v naših krajih niso dobrine, pač pa v onih krajih, kjer taiste jedo.

Istotako se zahteva od dobrine, da je dosegljiva, da se more podvreči človeški oblasti. Nebesna telesa se ne morejo smatrati za dobrine, dalje moramo vedeti, da so stvari sposobne za zadovoljitev naših potreb, sicer so za nas brez pomena. Električna seleta s preteklim stoletjem postala dobrina. Besedo dobrina lahko torej označimo po tem, kar smo navedli zgoraj natančneje.

Dobrine so ona v človeški oblasti se nahajajoča sredstva, katera je človek spoznal za sposobna, da mu zadovolje potrebe.

Nekatere stvari se nahajajo v taki množini, da človeku ni potreba nič skrbeti zato, da bi mu jih zmanjkalo. Take stvari so n. pr. zrak, voda, pragozdi za obmejne stanovalce i. t. d. Imenujemo jih tudi svobodne ali proste dobrine. Ker so vsakomur na razpolago, druge dobrine pa, katere se nahajajo le v omejeni in nezadostni množini z ozirom na sedanje in dogledne bodoče potrebsčine, pa zovemo gospodarske dobrine.

V prihodnjem bomo govorili le o tej vrsti dobrin.

3. Vrednost.

Vsaka dobrina nima enakih svojstev, da bi zadovoljile naše potrebe, nekatere dobrine cenimo v tem oziru višje, druge zopet manj.

Oni pomen, katerega ima kaka stvar za nas glede na zadovoljitev naših potreb, imenujemo vrednost stvari. Vrednost ni nobena lastnost dobrine, temveč le odnošaj stvari nasproti potrebi. Po svoji naravi je vrednost nekaj imaterijalnega in podvržena raznim izpremembam.

Vzroka vrednosti dobrine sta pa korist dobrine, t. j. ona zmožnost, katero ima, da se more pozabiti za človeške potrebe ter težavo, katera je spojena s pridobitvijo dobrin, ki se nahajajo v stvarstvu le v omejeni množini.

V gospodarstvu rabimo stvari (dobrine) ali v ta namen, da jih takoj potrosimo (jed) ali pa zato, da si zanje nabavimo drugih stvari ali doher (denar): zato govorimo tudi o porabni vrednosti ter o menjalni ali o prometni vrednosti.

4. Gospodarstvo.

Gospodarstvo skrbi za to, da človek dobiva dovolj dobrin, ki so mu potrebne za udovoljitev svojih potreb. Ko bi dobrine kar ležale v naravi, bi se nam ne trebalo brigati za drugo, kakor da jih pobiramo in morda še shranimo zase.

Narava pa v največ slučajih zahteva od nas še več. Mi moramo stvari predelavati, ako jih hočemo napraviti užitne, moramo jim premeniti obliko, oziroma s pomočjo produktivskih dobrin napravljamo užitne dobrine. To postopanje zovemo produkcijo ali izdelovanje dobrin. Vsaka produkcija pa zahteva zopet, da se porabijo produktivske do-

Zloraba las.

Po raznih virih nabral J. H.

Marsikdo čitatelj bo de pod tem zaglavjem pričakoval naskoka proti današnjim frizuram in ponareji las našega ženstva, kar pa ravno ni namen teh vrstic, dasiravno je odsvetovati to dostikrat smešno slabost. Če opazujemo damski svet, nosi ta sedaj domalega večalimanj ponarejene lase.

Naše opazovanje naj tedaj ima smoter prepričati, da naše ženstvo svoj dozdevni ponos s ponarejenimi lasmi nikakor ne sme pristiaviti k modi preteklega stoletja, ker je ta navada v rabi že nad 2000 let. Lasje so neobhodno potrebni in tvorijo glavi prepotreben, da, neizogiben kinč. Če jih manjka ali če moda pomnoženje istih zahteva, je bilo in je še danes v navadi, da se pomanjkljaj nadomesti s tujimi. Že pred par tisoč leti so znali izdelavati cofe, kite in lasulje. Lasulja ali baroka je ena najstarejših kosmetičnih iznajdb, katere porodek se ne more zgodovinsko konstatirati.

V Egiptu so rabili še 1500 let pred Kristusom moške, gospe kakor tudi otroci boljših stanov baroke, katere so pa obenem služile za pokrivalo in jih varovale pred pokočimi solnčnimi žarki; kajti takrat je bila postava čisto briti glavo. Nekateri nosili so jih celo po več, eno na drugi. Staroegipčanske lasulje (baroke) se vidijo še dandanes v muzejih Londona in Berlina. Različni klasični avtorji pripovedujejo, da so že staroorientalski samosilniki: medijski, perzijski in partijski kralji nosili lasulje. V Babilonu so morali mlade-

niči in dekleta pred poroko svoje lastne lase v svetišču narodnega boga Bela pokloniti; sklepati je tedaj lahko, da so se poročili v lasuljah. Aristotel poroča, da je kralj Karcev, Mavzolej po imenu, v svrhu povečanja svojega zaklada upeljal na lasulje nekaj monopol. On je namreč v sosednjih državah pokupil las, kolikor jih je dobili zamogel, in dal izdelati v lasulje, potem pa svojim podložnikom pod smrtno kaznijo zapovedal popolno obritje glav. Z lasuljami dobro preskrbljena kraljeva skladišča so se nato odprla; lasulje pa proti visoki ceni v jako kratkem času popolnoma razprodale. Ko so mu nekateri očitali, da striže svoje podložnike kot ovce, se je smejal, in kako tudi ne, saj si je po tej zvižaji pridobil neizmerno bogastvo. Tudi v starem veku se že čita o lasuljah.

Perzijske gospe so ljubile dolge in lepe kite. One so pripenjale na iste se tuje; če teh ni bilo, zadostovale so tudi zidane. Grki, kateri so Egiptane pač radi posnemali, so nosili, kakor stari zgodovinarji poročajo, tuje lase na svoji glavi. Ravnotako so opažali stari Kartaženi ponarejene lase pri svojih ženah.

Pri Rimljanih so nosili duhovniki nek privilegiran lasin kinč. Za Rimljane je bila velika važnost umetno nadomestiti naravne manjkačoe lase, zatoraj so bile lasulje pri gospeh in možkih zelo v navadi. Visoke lasnate kopicе rimskih gospa poznejšega časa se brez pomoči tujih las sploh niso mogle razpravljati. Znano je, da je bil Cezar vsled svojih redkih las večkrat sramoten, zatorej je pri senatu zaprosil in dobil dovoljenje namesto lasulje nositi lovorov venec. Za njegovih naslednikov je bila

brine in zahteva tudi delo. Gospodarsko pa je samo tako postopanje, če je produkt vsaj toliko vreden kakor produkcijske dobrine in delavna sila, ki sta se rabila za izdelek.

Skupno vrednost produkcijskih dobrin in dela, ki je potrebno, da se napravi novo dobro, zovemo stroške dobrine.

Vrednost, katero imajo dobrine, ki so nastale s produkcijo, imenujemo donos. Ta donos ima pa ali večjo vrednost, kakor so jo imele one dobrine, katere smo porabili pri produkciji z vrednostjo dela vred ali pa tudi ne. O čistem donosu govorimo le v prvem slučaju.

Dohodke imenujemo svoto onih vrednosti, katere sme gospodarč človek porabiti, ne da bi pri tem trpel njegov imetek. V navadnem življenju si mislimo pri dohodkih vedno nekaj stalnega in ponavljajočega, v narodno-gospodarskem oziru to ni potreba. Vedno pa govorimo o dohodkih le z ozirom na subjekt, kateremu pripadajo, dotim je donos v zvezi s predmetom, kateri ga daje.

Produkcija pa ni samo proizvajanje dobrin, temveč tudi vzdrževanje istih, namen produkcije je pa konsumpcija ali trošenje.

Cim več se proizvaja, temveč se lahko troši. Iz tega vidimo, da sta produkcija in konsumpcija v vzajemni zvezi. Vse gospodarstvo obstoji v teh dveh, oziroma treh činiteljih in bi gospodarstvo lahko tudi označili tako, da je to ono po nekem načrtu se vršече delovanje, ki meri na to, da neprestano proizvaja, vzdržuje in troši gospodarske dobrine.

Če gospodarstvo služi le potrebam posameznika, imenuje se posamezno gospodarstvo, če pa isto obsega več oseb, govorimo o splošnem gospodarstvu. Nekako splošno gospodarstvo je tudi državno gospodarstvo, ki služi potrebam skupine ljudi, ki so združeni v državno celoto. Temu gospodarstvu podobno je gospodarstvo občin, okrajev, dežel. Taka gospodarstva se imenujejo tudi prisilna, ker se ne ustanove prostovoljno, temveč po neki oblasti.

Narodno gospodarstvo pa imenujemo skupino onih naredb in naprav, ki zadevajo gospodarstva naroda, ki so združena po prometu. Dalje prih

Hotelsko društvo „Triglav“ v Bohinju.

Pred kratkim smo objavili inserat hotelske družbe „Triglav“, ki se je osnovala v Ljubljani. Iz oklica in podpisov na njem smemo soditi, da ni ravno mala zasluga deželne zveze za tujski promet, da se je ustanovilo to velevažno podjetje, ki je velevažno ne samo v narodnem, ampak tudi v narodno-gospodarskem oziru za vse Slovence. Z veseljem opazujemo vrlo delovanje tega društva, ki deluje šele dve leti, pa sme s ponosom zreti na svoje uspehe. Da ti uspehi niso ravno majhni, pričajo izbruhi nemških listov, ki od časa bivanja angleških časnika na Kranjskem polnijo predale nemško-nacionalnih listov. Že samo suho to dejstvo nam priča, kako veliko našemu narodu prekoristno delo so storiли ustanovitelji „zveze“. Najbolj karakteristična je ta jeza radi tega, ker „zveza“ ne zasleduje nobene politike. Nje edini namen je pospeševati tujski promet po naših lepih pokrajinah in s tem koristiti deželi v gospodarskem oziru. Cilji zveze so tako idealni, da je neopustno, da

lasulja sedaj spoštovana, kmalu pa ostro prepovedana. Ko so Rimljani z Germani prišli v tesnejšo dotiko ter videli, da imajo nemške gospe rumenkaste lase, je bila ta barva naenkrat obče moderna, in rumenkasti lasje (cofi) najbolj cvetoča trgovina; zlasti so ljubile rimske dame velike in male natike nemških las. Te iz Nemčije dobljene lase kupovale so seveda vsled visoke cene le bogatejše Rimljanke, ubožnejše so pa to moderno barvo svojim naravnim lasem umetnim potom pridobivale. Avtoriteta pesnikov, kateri so opevali svojim bogovom rumenkaste lase, je skoro gotovo kolikor toliko k tej brezmiselni poželjivosti pripomogla, ter so na ta način napravljali trgovcem s lasmi nevede jako dobro reklamo. Razvidno je tedaj, kako se je naravna barva las prezirala; predstavljajmo si, kako nepristojen je bil natik rumenkastih nemških las med črnimi lasmi rujavih južnih obrazov. Plotna, soproga nekega imperatorja, se je odlikovala zlasti v tem, ker je nosila jako visok natik.

Od cesarja Caracala poroča Herodian, da se je za časa bivanja na Donavi zlasti prizadeval Nemcem prikupiti ter da je nemško oblačilo oblekel in nataknil lasuljo, kakršno so nosili Nemci. Rimski pesniki in satirikerji so napadali precej ostro zlorabo, zlasti nošo tujih las, istotako tudi cerkveni očetje.

Že v drugem stoletju po Kr. rojstvu je prepovedal Klemen iz Aleksandrije nošo tujih las ter očrtal to nošo kot neko brezbožnost, rekoč: „Komu položi blagoslovljajoč duhovnik roke.“ Ne položi jih lepi okrašeni ženski, temveč le tujim lasem in po teh tedaj neki tuji glavici. Menil je namreč žensko pri poroki. Tertulian, kateri je živel v 3. stoletju, je ožigosal v svoji pridigi „de cultu feminarum“ zlasti visoke lasulje. V letu 692 je bila v carigradski sinodi celo neka prepoved na zelo luk-

se cela dežela na en ali na drug način ne oklene te korporacije ter pospešuje nje prekoristno delovanje.

Toda vrniti se hočemo k hotelski družbi „Triglav“, ki lahko postane za naše kraje nov vir dohodkov. Ker je društvo ravno razposlalo po Gorenjskem poseben oklic s priloženo izjavo in lično sliko poslopij, ki so že društvena last, smo namenili pregovoriti nekaj besed o tem velevažnem podjetju.

Kakor hitro so se bližale nove železniške proge svojemu svršetku, se je raznesel glas, da so se začeli snovati razni sindikati za gradnjo hotelov ob novi železniški progi. Da so bili člani teh sindikatov tujci, je obsebi umevno, ker Slovenci imamo že to lepo lastnost, da držimo roke križem, ko tujec posnema smetano z našega mleka, in šele, ko je že prepozno, ko začnemo lizati posneto mleko, se hujujemo in tarnamo, da je tujec posnel mleko, nam pa je ostala sirotka. Koliko prelepih prilik smo že zamudili na ta način, koliko narodnega premoženja je že preslo v roke tujcev in to le vsled naše brezbriznosti. Hvaležni moramo torej biti vrlim možem, ki so sprožili idejo hotelske družbe „Triglav“. A ne samo hvaležnost, ampak tudi podpore smo jim dolžni, kajti tako lepo zasnovano velevažno podjetje mora podpirati, kdor le more. In če bi bilo treba tudi kaj žrtvovati, bi se tega ne smeli bati. Ko je pa vse podjetje zasnovano na tako reelni podlagi, pa ni nobene nevarnosti radi kake izgube. Sveta dolžnost vsakega rodoljuba je z vsemi močmi delovati na to, da se pokupi čim večje število deležev, kajti brez denarja tudi najbolj požrtvovalni odbor ne more delovati.

Po našem skromnem mnenju so v prvi vrsti poklicani naši denarni zavodi, da podpro novo družbo v kolikor mogoče visoki meri, osobito ker bode denar plodonosno naložen. Število tujcev, ki prihajajo na letovišče, bo v naši deželi vsako leto večje in če si jih hočemo ohraniti ter doseči, da bo šel o naši deželi dober glas po svetu, moramo tujcem nuditi vse to, kar dobé v drugih deželah. A dosedaj smo bili v tem oziru slabo oskrbljeni. Cim več tujcev bo prihajalo v deželo, tem bolj bosta cveteli trgovina in obrt. Zato so tudi trgovci in obrtniki poklicani, da po svojih močih pospešujejo namero novega društva. Ustanovitev hotelske družbe je lahko epohalnega pomena za našo deželo glede tujskega prometa.

Po našem skromnem mnenju pa naj bi se pritegnili vsi Slovenci, tudi izvenkranjski, ideja naj postane last celokupnega slovenskega naroda. Toliko se nam je za sedaj zdelo potrebno omeniti, ker smo to smatrali za svojo častniško dolžnost.

Tedenski sejem v Kranju dne 24. junija t. l.

Prignalo se je — konj, 63 glav goveje živine, 4 teleta, 190 domačih prašičev in — ovac. — Pšenica po K 9.—, proso po K 6.50, rž po K 7.50 oves po K 8.—, ajda po K 9.25, fižol ribničan po K —, koks po K — in krompir po K 2.— za 50 kg.

Dobavni razpisi. C. kr. oskrbnistvo postne ekonomije na Dunaju naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da si potom javne ponudbe nabavi za leto 1908 in 1909 razne predmete, kakor: plateno, bombažno sukneno, volneno blago, dvonitnik (cvilih), vrvarsko, milarsko blago, žblje. Pismene ponudbe je vložiti najkasneje do 13. ju-

suriozno razširjeno lišpanje glave izdana, toda popolnoma brezuspešno. Zgodovinsko je dokazano, da je Klodvil, nasilni francoski kralj, prišel h krstu v parfimirani lasulji tako, da ga je pobožni Remigy v sveti jezi na ta svetovni lišp prisilil isto odložiti. V 12. in 13. stoletju so si ženske svoje naravne lase z židanimi pomnoževale, nekatere pa, še celo visoke kraljice rabile so jih tudi od mrtecev. Etienne de Bourbon, letopisec tedanjega časa, pripoveduje od cesarja Friderika rdečebračda, da je on, ko je videl pri svoji soprogi ponarejene lase, iste vzal, poklical svoje viteze in dvorjanike ter jim ukazal iste vreči v ogenj, češ, da bodo vohali neprijeten duh, rekoč: Jaz hočem imeti živo ženo, a ne mrtve!

Na Angleškem je v začetku 12. stoletja kralj Henrik I. prepovedal lasulje, istotako se je jezil na Francoskem v 13. stoletju neki Aleksander pl. Habes. Čeravno je tudi cerkev tozadevno izdajala prepoved za prepovedjo, kljub temu se je v 12. stoletju škof Bernard po svoji veliki lasulji odlikoval. No, duhovniki še dandanes jako neradi poslušajo svoje predstojne oblasti. Cerkvena stolica, papež Aleksander III. je prepovedal opetovano ta priljubljeni lišp.

V začetku 16. stoletja izdelovale so se lasulje (bolje nekaki bati) v Norimbergu, kakršne so bile takrat moderne.

Konec prih.

Uganki.

Kaj je sv. zakon? — Pokora.

Kaj so Brezje? — Korito za krmljenje ljudi, ki ne sejejo in ne zanjejo, pa le hočejo najbolje živeti.

lija 1907 12 ure dopoldne pri gori imenovanem oskrbnistvu. Razglas, obsegajoč natančnejše pogoje in zaznamek predmetov, katere je dobaviti, je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Premovanje konj bo leta 1907 v Postojni dne 26. avgusta, v Domžalah dne 27. avgusta, v Kranju dne 28. avgusta, v Škofljici dne 30. avgusta, v Ribnici dne 31. avgusta, v Trebnjem dne 3. septembra, v St. Jerneju dne 4. septembra, v Lescah dne 6. septembra in na Boh. Bistrici dne 7. septembra. Ker se v vseh postajah razdeli skupno le 93 državnih daril, torej v vsakem premovalnem kraju povprek le 10 daril državne podpore, je želeti, da v svrhu podpiranja domače konjereje tudi občine in denarni zavodi k temu prispevajo ter konjerejskemu odseku v Ljubljani za premovanje konj domačih konjerejcev ali konjerejcev sosednih občin nakažejo. — Samostojni konjerejski odsek c. k. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Grand hotel Triglav na Bohinjski Bistrici, ki se slovesno otvori v nedeljo 30. junija, bo zlasti izletnikom k Bohinjskemu jezeru in na Črno prst ter sploh v Bohinj prav dobro došel. Priporočamo ta hotel, ki je v domačih rokah, tudi vsem letoviščarjem, ker se dobe lepe sobe in krasna stanovanja. Restavrator je prevzel dobroznani restavrator iz Ljubljane g. Avgustin Zajec, ki bo po zmernih cenah prav dobro postregel obiskujočim gostom. Novi hotel se priporoča zlasti večjim družbam in društvom in, kakor čujemo, bosta že prvi teden imeli učiteljsko društvo za radovljjski okraj in društvo „Pravnik“ svoja občna zbora v tem hotelu.

Letina. Strokovnjaki sodijo, da bo monarhija letos pridelala okoli 50—53 milijonov metrskih stotov pšenice. Seveda je razlika med lanskim letino, skoro 70 milij. met. stotov, precej velika. Blizajoča se žetev in zaioge lanske letine bodo zadostovale potrebam monarhije. Le, ako bi letošnja žetev ne prinesla svojih 40 milij. met. stotov, bi morali žito od drugod dovažati.

Vipavska letina utegne biti letos na Vipavskem po sedanjem zarodu soditi tako bogata, kakor že ni bila od leta 1875. Trte imajo toliko zaroda, da bo ljudem primanjkovalo posode, ako vse dozor in ne pride kaka vremenska nezgoda. Bog daj, da bi imeli kmetje-trpini zopet enkrat eno dobro vinsko letino.

Dobavni razpis. C. kr. trgovsko ministrstvo naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo že avizirana ponudbena razprava za dobavo večjih množin hrastovih in bukovih pragov in kosov hrastovega lesa za leti 1907 in 1908 vsila dne 7. avgusta t. l. ob 12. uri opoldne na trgovski borzi v Bruslju.

Dopisi. ≡ ≡ ≡

□ □ □ □

Iz kranjske okolice. Dobrot klerikalnih poslancev se vedno ne občuti kmet, čeravno iste bridko izkuša v vsakdanjem življenju. Omeniti hočem le ta slučaj, ki jasno dokazuje, kako skrb imajo naši poslanci za nas kmetovalce in naše koristi. Svetoval bi gosp. Jarcu, ki je spremljal po shodih Čočovega Franceta pred volitvami in povzdigoval zasluge klerikalnih poslancev med nevednim ljudstvom v deveta nebesa, naj bi se prilično podal v bližnje vasi, skozi katere bode peljala železnica Kranj-Tržič in naj se prepriča, kake dobrote so doletele prizadete posestnike, ki so morali svet za to odstopiti. Tarnanje Blejcev in Bohincev radi prenizke ocenitve odstopljenega zemljišča, je že potihnilo, ker že nekaj časa vozijo vlaki po novi progi, tembolj se pa čujejo dandanes pritožbe od posestnikov v vaseh, skozi katere bode speljana železnica in le srečni se čutijo isti posestniki, katerih zemljišče se ni dotaknil železniški tir. Naravnost se čuje glas od prizadetih, da so osleparjeni radi prenizke ocenitve odstopljenega zemljišča in poslopij, katerega bodejo morali dati za prenizko ceno. Obsebi je umevno, da bi danes ne bilo mogoče izvršiti kake nove železniške proge brez prevelikih stroškov za odkup zemljišča, to bi se ne dal razlastiti potreben svet, katero podjetje je obče koristno za napredek, temveč pri razlastitvi zemljišč bi se morale postavno določiti primerne cene, da ljudstvo pri tem ne trpi skodo. Dragi sotrpini, ti tarnas in tožiš, da se tebi godi krivica s tem, da si prisiljen odstopiti in razkosati pustiti zemljišče za nizko ceno, ne premisliš pa, odkod da to zlo izhaja? In po krivem sodiš nedolžnega, da ti povzroča zlo, toraj zasleduj provzročitelja, od katerega zlo pride nad tebe, in obsojaj tistega! Po treznem premišljevanju moraš priti do prepričanja, da si si sam spletel bič in istega dal njim v roke, da tebe z menoj vrad, ki nisem pomagal plesti biča, tepo z njim! Na prvi hip se tebi ta moja trditve, dragi sokmetovalec, vidi neresnična in gledal me bodeš nezaupljivo, ker sem razupit kot nepokorna ovca, toda če ti stvar dobro premisliš, se prepričaš, da je ta trditev resnična in naslednja nej te v tem potrdi. Ne vem, je li „Domoljub“ prinesel vest, da se je v zadnjem zasedanju državnega zbora sklenila postava od poslancev

(seveda od klerikalnih), da se duhovščini zvišajo plače in so v to dovolili milijone, h katerim bodeš moral tudi ti prispevati; toraj imaš dokazano dobroto, katero so ti naklonili od duhovščine priporočani in od kmetovalcev voljeni poslanci. Nasprotno so pa bili ravno isti poslanci pri zasedanju državnega zbora navzoči, ko se je postavno določilo, da se more s pomočjo te postave svet, kateri se bode rabil za lokalno železnico Kranj-Tržič, tebi za nizko ceno razlaskati. Tukaj imaš, dragi sokmetovalec, drugi dokaz dobrote, ki se nam izkazuje. Ravno pri sklepanju takih razlastilnih postav bi morali pokazati naši kmetaki zastopniki pravega moza, da imajo resnično voljo kmetu pomagati. To se pa ni zgodilo, potegnili so se le za korist duhovščine, tvoje koristi pa pustili na stran in to nam daje dokaz, da so od duhovščine priporočani poslanci sužnji fašizma, ne pa pravi zastopniki kmetov. Če pa hočejo poslanci, od duhovščine priporočeni in od kmetovalcev izvoljeni razveljaviti to trditve, naj pa dr. Šustersič, ker se v 119 št. »Slovenca« širokousti pri prihodnjem drž. zasedanju predlaga, naj se polovica duhovščine dovoljenih milijonov porabi za odpis davka revnim zadolženim kmetom, kateri imajo veliko hujski boj za obstanek, kakor najbolj revni duhovniki.

Vzgoja in šola.

□□□□

Mladinske igre.

Slavni laški fiziolog Angelo Mosso toži: »Ako pride dandanes dečkom na misel, da bi bili žogo po cestah in trgih, so takoj stražniki za njimi kakor za podivjanimi psi.« Po pravici. Obžalovati moramo mladino po velikih mestih, ker ji je tako redko dana prilika, da bi se prosto gibala in igrala. Ker se pa tudi po manjših mestih in krajih vse premalo gleda na to, da bi mladina šolska in predšolska, kar največ časa prebela v prosti naravi, pod milim nebom, zato priobčujemo tukaj nekaj črtic o važnosti kretanja na prostem in o prevelikem pomenu mladinskih iger.

Narodi, ki se prosto živijo v božji naravi, skrbijo v prvi vrsti za telesno vzgojo. Tako tudi kulturni narodi. Rimljan je trdil, da le v zdravem, gibnem telesu biva zdrava duša. Znano je, kako marljivo so gojili Grki, med njimi zlasti Špartanci, telovadbo in dosegli vrhunec telesne gibčnosti in lepote.

Koncem srednjega veka, v dobi renesance, se je poživljal staroklasiški duh Grkov in Rimljanov, obenem so začeli tudi povdarjati veliko važnost čvrste telesne vzgoje. Mladina je sedaj ob ugodnem času po mestih na javnih prostorih kegljala, metala žogo itd. Ko je minila zlata doba renesance, je pojenjalo tudi zanimanje za telesne vaje in igre na prostem. Vendar so veliki pedagogi (vzgojeslovci) sedemnajstega in osemnajstega stoletja, kakor Komenski, John Locke, Rousseau in Basedow povdarjali potrebo telovadbe v prosti naravi.

Začetkom devetnajstega stoletja so začeli z velikim navdušenjem gojiti telovadbo Nemci. Med Slovani so bili pa Čehi prvi, ki so spoznali neprecenljivo vrednost telesne vzgoje; vstala sta med njimi Tyrš in Fügner in začela sistematično gojiti telovadbo v sokolskih društvih.

Najbolj pa potrebuje telesnega kretanja šolska mladina. Z žalostjo opažamo, da ima današnja mladina večkrat že v ljudski šoli pokvarjene živce, da je nervozna. Zato zahtevajo zadnji čas zdravniki, vzgojeslovci, fiziologi in dušeslovci, da naj se kar največ pozornosti posveti telesni vzgoji in naj se taista kolikor mogoče pospešuje.

Sole na Angleskem, v Švediji in Norvegiji ter na Francoskem naj nam bodo za vzor, kako se v njih pospešuje telesna gibčnost in krepkost zlasti z mladinskimi in ljudskimi igrami, s telovadbo pod milim nebom in z vsakovrstnimi športi. Na Angleskem se skuša mladina v tekmovalnih bojih, kateri so bili že starim narodom zelo priljubljeni, ljudstvo se strastno zanima za take boje; zmaga te ali one skupine pomeni čast za narod, kateremu pripada dotična skupina. Na Francoskem pa obstoja »narodna zveza za telesno vzgojo«, ki skrbi za to, da mladini ne manjka prilike telesno se krepiti in izuriti v tekanju, skakanju, veslanju, bojevanju, kolesarjenju itd.

Nekaj tega gibanja se je pojavilo tudi v Avstriji, odkar je l. 1890 tedanji naučni minister Gauč odredil, da se imajo vpeljati mladinske igre na srednjih šolah. Intenzivneje so se pri nas počeli baviti tudi s telovadbo; statistika iz l. 1905 kaže, da so vpeljali na 30 avstrijskih gimnazijah (izmed 229 obstoječih) kot obvezen predmet telovadbo, ki je itak obvezna na vseh ljudskih in meščanskih šolah in na realkah.

Posebno pozornost so odlej posvečevali mladinskim igram. Na Dunaju se je l. 1891 osnovalo društvo za pospeševanje mladinskih iger; l. 1906 je imelo društvo že 13 oddelkov, v katerih je proizvajalo 130.000 otrok mladinske igre.

Novjša psihologija pravilno trdi, da je igranje eden najznačilnejših življenjskih pojavov pri mladini. Otrok se mora igrati. To se vrlo upošteva v tujini. Po velikih inozemskih mestih se igrajo na javnih zabaviščih z otroci tudi starejši ljudje in prebijejo

z njimi ondi po ves dan, ondi kuhajo, jedo itd. Prirejajo se tudi daljša potovanja za otroke. Učinek teh potovanj je očividni. Zdrava barva, dobra volja, to se opaža pri otrocih po takih izletih in potovanjih.

Delajmo tudi mi tako! Geslo ljudske in srednje šole bodi: ven v naravo, kedar le mogoče. Telovadba in mladinske igre naj bi se vršile kar največ pod milim nebom. Poleg tega pa treba marljivo prirejati poučno-zabavne izlete. Skrbimo, da bo naša mladina telesno dobro razvita; ako bo krepko nje delo, čil, svež, krepak budi njen duh.

V Kranju, dne 28. junija.

Iz državnega zbora. Minuli torek je bil izvoljen predsednikom poslanske zbornice kršč. socijalec Weißkirchner, prvim podpredsednikom Čeh Začek, drugim pa Poljak Starzinski. V včerajšnji seji je vlada predložila zakonski načrt o spremembi poslovnika in petmesečni proračunski provizorij. Zbornica je razpravljala o predlogu glede saniranja deželnih financ. Finančni minister obljublja, da predloži vlada v jeseni tozadevni zakonski načrt. Socijalist Renner zahteva, da se upelje splošna in enaka volilna pravica tudi v deželne zbornice. Ministrski predsednik izjavlja, da je načelno proti taki. Pri tej točki se oglasi za besedo tudi slovenski poslanec Hribar. Svoj govor prične v slovenskem jeziku ter naglašja, da govori namenoma slovenski, da s tem pokaže, da je slovenski jezik tudi v parlamentu enakopraven z nemščino in da je vsled tega opravičena zahteva, da se protokolarajo tudi vsi nemški govori. V meritornem oziru v nemškem jeziku stvarno razpravlja o saniranju deželnih financ in je mnenja, naj država plačuje učitelstvo. Ko konča svoj govor, mu jugoslovanski in češki poslanci živahno pritrujejo in ploskajo.

Zaradi avstro-ogrske nagodbe začno ministrske konference na Dunaju dne 1. julija in imajo trajati tri dni. Na avstrijski in na ogrski strani se izraža upanje, da pride po sporazuma, ali vse te izjave so precej rezervirane. Gre se za takozvano »kratko nagodbo«, od katere je odvisen avstrijski proračun. Za avstrijsko vlado je sedaj položaj ugoden. V parlamentu je odločna večina, ki se bode upirala vsem neopravičenim zahtevam madjarske vlade in Beck ima v njej močno zadržbišče, ako je njegova volja, varovati avstrijske interese, dobra. Nasprotno pa je ogrska vlada v kritičnem položaju. Prezgodnji odhod cesarja iz Budimpešte je zanj slabo znamenje, med ljudstvom nima upore, ker ga goljufa z volilno reformo in konflikt s Hrvati jo še bolj slabi. Avstrijska vlada, ki ne bi izrabila tega položaja, bi morala sramotno demisionirati. Ako nič drugega, je vsaj pričakovati, da se situacija pri sedanjih konferencah popolnoma izjasni.

Hrvatska kriza je postala zadnji čas akutna. Ban grof Pejačević se je trudil, da bi pregovoril hrvatske delegate v peštanskem državnem zboru, naj opuste obstrukcijo železničarskega zakona, kar se mu pa ni posrečilo. Vsled tega je demisioniral in na njegovo mesto je imenovan dosedanj predstojnik banskega sodišča pl. Rakodczay. Da Hrvatje tudi Pejačeviću na ljubo niso mogli opustiti svojega stališča v železničarskem vprašanju, je popolnoma naravno. Izgubili bi bili vse zaupanje med ljudstvom, in sicer po vsej pravici. Da je Pejačević poskušal, pregovoriti jih, kaže, da ni bil nikoli s celim srcem na strani hrvatske koalicije in njegova demisija je zelo klavrn korak. Imenovanje Rakodczaya, Kuenove creature, pa dokazuje, da hoče ogrska vlada zopet poskusiti svojo staro »rečo« z madjarsko politiko v Khuen Hedervaryjevem smislu. Vladni predstojniki Nikolić, Roje in Badaj so naznanili novemu banu svojo demisijo in najbrže bodo imenovani sami madjaroni na njih mesta. Potem bode nedvomno razpuščen hrvatski sabor in vlada bode porabila svojo moč, da pritise pri volitvah na uradnike. Koliko bode imela s tem sreče, tega ne more danes nihče reči. Gotovo je pa, da mora iti sedaj tudi hrvatsko-srbska koalicija do skrajnosti. Ako bi pokazala sedaj kakšno slabost, bi ubila zaupanje naroda za nedogledne čase.

V nemški, odnosno pruski vladi so nastale važne izpremembe. Državni tajnik dr. Posadowsky in pruski učni minister dr. Studt sta demisionirala. Namesto prvega pride minister dr. Bethmann-Hollweg, na mesto drugega neki uradnik Holle. V ministrstvu za notranje zadeve pride višji predsednik Moltke.

O viničarskem gibanju na južnem Francoskem se je že mnogo pisalo, ko so začele prve demonstracije, ki so povzročile velikansko presenečenje. To gibanje se je med tem mogočno razširilo in je dobilo pravi revolucionarni značaj ter je spravilo tudi vlado v kritičen položaj. Uporni viničarji so priredili demonstracijo za demonstracijo, oblasti so začele zatirati te manifestacije, prišlo je do spopadov med viničarji in orožniki, vlada je poslala vojaštvo, uporniki so začeli zidati barikade in končno je bilo tako, kakor da je vdrl sovražnik v deželo. Ali največje presenečenje je doživela vlada, ko je ves 17. pešpolk odpovedal pokorščino. Vojaki so vzeli puške, pobrali so iz skladišča streljivo, zapustili so vojašnico, pa se niso hoteli povrniti. Oblasti so izdale nalog, da se zapre voditelj gibanja, med njimi glavnega vodjo Marcelina Alberta

in to se ni posrečilo. V zbornici je sicer dosegel Clemenceau še večino za dnevi red, ki je izrekel vladi zaupanje, a šlo je trdo in ministrski predsednik je le zmagal, ker ni povedal vse resnice o dejanskem položaju. Rekel je med drugim, da je brigadni general pripravil uporne vojake do tega, da so se udali na milost in nemilost; to pa ni bilo resnično. Vojake je pregovoril akcijski odbor viničarjev, naj opuste odpor, ki ne bi mogel nikomur koristiti in general je moral obljubiti vojakom, da ne bode nihče kaznovan. Pa tudi obljube ni izpolnila vlada v pravem smislu. Res da ni bil kaznovan noben posamezni vojak, a celi polk je bil premeščen v Tunis. Naj pojasnimo stvar nekoliko. Južno-francoski viničarji so bili nekoč bogati ljudje. Njih delo ni bilo pretežavno, zaslužili so pa toliko, da so živeli prav gosposko. Imeli so svoje vile, kočije, denarja v hranilnicah. A kapitalistična produkcija se je vrgla tudi na vino in ga je umetno narejala. Viničarji so dobili hudo konkurenco, ki je postajala bolj in bolj občutljiva. Da bi ji bili kos, so se tudi viničarji začeli posluževati sladkorja. Pačili so vino. Statistika vinogradarstva pokaže veliko nerazmerje med produkcijo grozdja in vina. Nastala je velikanska nadprodukcija vina in vsled tega sedanja huda kriza.

Godovi prihodnjega tedna:

29. Sv. Peter in Pavel, Peroslav; 30. Spomin sv. Pavla, Gojslava; 1. junija Teobald, Bogoslav, Gorka; 2. Obiskovanje Marije Device, Volkomir, Metodij; 3. Helijodor, Branislav, Nada; 4. Urh, Prokop; 5. Ciril in Metod, Vratislava, 6. Izajja, Domogoj.

Sejmi na Gorenjskem prih. teden:

2. v Št. Gothardu in v Srednji vasi.

Novičar. □□□□

□□□□

Vabilo na naročbo. Z današnjo številko se konča prvo polletje. Komur poteče naročnina, tega prosimo, da takoj poravna naročnino, da se pošiljanje lista ne pretrga. Somišljenike pa prosimo, da pridno agitirajo za list.

Kranjski deželni zbor bo, kakor se čuje iz vladnih krogov, v kratkem razpuščen in bodo razpisane volitve na podlagi starega volilnega reda.

Gospod Gregor Demšar, notarski kandidat pri g. notarju A. Slambergerju v Kranju, je imenovan notarjem v Postojini.

Občinski odbor v Kranju ima danes zvečer sejo. Poročilo prinesemo prihodnjič.

Grozna draginja vlada pri naših mesarjih. Goveje meso stane kilogram 1'36 K, telečje pa 1'60—1'80 K. V Gradcu bodo od 1. julija t. l. naprej prodajali kilogram za 20 h ceneje. Kaj pa pri nas v Kranju? Cena živini nič ne raste, zatoraj je zelo krivično, če naši mesarji prodajajo meso po starih cenah. Dolžnost mestnega županstva je, da se zanima za stvar.

O zadnji planinski veselici v Kranju. Dohodkov je bilo 2324'92 K, troškov pa 1337'74 K, toraj prebitka 951'18 K.

Slov. plan. podružnice izlet se vrši na Črno prst (samo ob lepem vremenu) dne 29. in 30. t. m. (praznik in nedelja). Odhod iz Kranja 29. t. m. ob 12'30, prihod na Boh. Bistrico ob 2'47, odkoder po primernem odmoru polet na tri ure oddaljeno Črno prst. Povratek dne 30. t. m. z Boh. Bistrice ob 4'50 popoldne ob 7'42 zvečer (brzovlak). Prihod v Kranj ob 7'56 zvečer ob 11'06 ponoči.

Prošnje za slovensko vsenčilišče in srednje šole so poslali z Gorenjskega: podobčina Tacen, kmetijska podružnica v Tacnu, kmetijska podružnica v Gameljnih, gasilno društvo v Tacnu, Gameljnih in Pirničah, županstvo občine Sorica, županstvo na Mlaki pri Kamniku, županstvo v Lukovici, politično društvo »Zora« v Kamniku, »Narodna čitalnica« v Kamniku, pevsko društvo »Zarja« na Brdu, pevsko društvo »Lira« v Kamniku, gasilno društvo v Kamniku, županstvo trga Kropa, žebljarska zadruga v Kropi, županstvo na Jesenicah, telovadno društvo »Sokol« na Jesenicah, podružnica sv. Cirila in Metoda na Jesenicah, občinski odbor, krajni šolski svet in podružnica kmetijske družbe na Skaručini, županstvo na Breznici.

V. vsesokolski izlet v Pragi se bo vršil od 28. jun. do 2. jul. 1907. Priprave za to prekrasno slavnost češkega naroda so velikanske. Sokoli bodo telovadili na prostornem vezbališču; telovadilo jih bo približno 10.000. Udeležba bo ogromna; prišli so že v Prago Čehi iz Amerike. Slovenci gredo na izlet s posebnim vlakom. Vse večje evropske države bodo na izletu oficijelno zastopane. — Iz Kranja se je sinoči odpeljalo k vsesokolskemu izletu 27 oseb. Iz Ljubljane je vozil ob 7'45 poseben vlak, eno uro pozneje pa posebni vlak Hrvatov. Naše ljudstvo je navdušeno pozdravljalo brate Hrvate.

Veteransko društvo v Kranju priredi jutri na praznik sv. Petra in Pavla blagoslovljenje

Vsako soboto sveže češko pivo

društvene zastave ob polenajstih dopoldne v »Zvezdi«, pri slabem vremenu pa v mestni župni cerkvi. Ob treh popoldan je koncert na vrtu g. Petra Mayrja, pri katerem svira tukajšnja meščanska godba. Vstopnina za osebo 40 vin.

Serenada in bakljada. Danes zvečer svira ob poldevetih tukajšnja meščanska godba po mestu in se ustavi pred stanovanjem gospe glavarjeve, ki bo jutri nadomestovala kumico, deželnega predsednika soprogo, in pa pred mestno hišo. Jutri se pripelje okrog 250 veterancev z jutranjim vlakom. Na kolodvoru jih čaka godba.

Nova veteranska zastava, katero bodo jutri blagoslovili in razvili, je napravila tvrdka J. Stedry v Komotovu na Češkem. Na eni strani je napis: Vse za vero, dom, cesarja, na drugi pa: Veteranenverein in Krainburg 1906. Na eni strani je kranjski mestni grb, na drugi pa cesarski orel.

Na cesarja Franca Jožefa gimnaziji v Kranju se je vršila letošnja ustmena matura od 24. do 26. t. m. pod predsedstvom c. kr. deželnega šolskega nadzornika g. Franca Hubada. K maturi se je oglasilo 18 kandidatov, od katerih jo je napravilo z ugodnim uspehom tehle 16: Miha Čop z Dobrave pri Javorniku; Janez Dobravec z Bohinjske Česnice v Bohinju; Leopold Erzlin iz Šmartna pri Kamniku; Jožef Klopčič iz Zeleznikov; Jožef Kodre iz Podgorja na Štajerskem; Rudolf Krivic z Volčjega potoka pri Kamniku; Janez Mazovec s Petrovega pri Kamniku; Nace Muri z Zgornjega Jezerskega na Koroskem (z odliko); Jožef Pogačnik iz Podnarta; Janez Pokolar z Skofje Loke; Friderik Pucher iz Kranja (z odliko); Lovre Sušnik iz Breznice pri Škofji Loki (z odliko); France Tavželj iz Zdenke vasi; Janez Vidic iz Stranske vasi; Janez Vidmar iz Vidma ob Savi na Štajerskem in France Zaplotnik z Luž pri Sencurju; en kandidat sme ponavljati izpit iz enega predmeta čez dva meseca, eden pa je padel za eno leto.

Politični c. kr. profesor Evg. Jarc. Iz »Slovenčevega« poročila povzamemo, da je bil prejšnji teden obsojen tukajšnji advokat v tožbi od prof. J. in navede advokata s polnim imenom. Zakaj pa »Slovenec« tudi profesorja ne imenuje s polnim imenom? To je — politični c. kr. prof. Evgen Jarc; in nadalje naj tudi razloži svojim backom, da si je politični c. kr. prof. E. Jarc zaslužil to lekcijsko s svojim neprestanim hujskanjem proti mečanstvu, zlasti pa še proti nekaterim osebam. Resnici na ljubo popravimo napako, ki se nam je zadnjič vrnila: Na Demšarjevem shodu v Cerkljah je polit. c. kr. prof. E. Jarc pred »300 (in ne 30) zavednimi volilci« okrcaval liberalce, neodvisne kmete in »Gorenjce«. Političnemu c. kr. prof. E. Jarcu pa povemo, da imamo še več »pulfra« v rezervi, kakor pa ga je on imel — v hlačah, ko se je odpeljal iz Podbrezji. Zakaj neki o tem ne spiše njegov klerikalni kolega prof. dr. Debevec kake »duh—ovite« notice za »Slovenca«. Vsaj se razumemo!

Pevski zbor loške čitalnice poleti v nedeljo dne 7. julija popoldne v prijazne Zeleznike, kjer priredi ob 4. uri ljudski koncert na vrtu gosp. Gabrijela Talerja. Pele se bodo edinole narodne pesmi iz vseh slovenskih pokrajin. Vstopnina znaša 40 vin. in je čisti dohodek namenjen revni šolski mladini v Zeleznikih. V slučaju deževnega vremena se koncert preloži na 14. julija. Vsa selska dolina gori do švicarske Sorice radostno pozdravlja ta demokratični pojav pomlajene in delavne loške čitalnice in njenega za probujanje ljudstva navdahnjenega pevskega zbora. Vožnja do Zeleznikov traja poldrugo uro. Če bodo pa pripekali iznad veleresnega Lubnika solnca vroča pramena, bodo ljubezni pozdravi iz zelenih brd in gričev in Rakitovca-orjaka premagali utrujenost, duhove pozivela pa bode klet g. Talerja, v kateri se peni cviček iz Gadove peči — zatoraj v Zeleznike na dan 7. julija!

Na Bohinjski Bistrici se vrši dne 6. avgusta t. l. letošnja glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda.

Volilci občine jeseniške pozivljajo g. ministrskega predsednika barona Becka in g. ministra za notranje zadeve g. Bienerttha, naj uvedeta preiskavo proti tistemu uradniku c. kr. deželne vlade v Ljubljani, ki je izdal »Slovenca« uradno tajnost glede razveljavljenja I. volilnega razreda na Jesenicah, tako da je »Slovenec« dne 1. junija t. l. že priobčil tisto razsodbo, ki jo je izdala c. kr. dež. vlada v Ljubljani šele dne 6. junija t. l. pod št. 10.090.

Volitev občinskega predstojništva na Trati pri Gorenji vasi. Dne 24. t. m. je bil izvoljen županom Anton Uršič, posestnik na Hotavljah. Svetovalci so: Anton Pintar in Franc Demšar, posestnika v Sestranski vasi, Anton Dolinar, posestnik v Gorenji vasi, in Matija Jenko, posestnik v Todražu.

Podporno društvo bombaževe predilnice in tkalnice v Tržiču napravi povodom desetletnice društvenega obstanka jutri v soboto na praznik ustanovno veselico s sodelovanjem lastne tovarniške godbe. Začetek ob treh popoldne.

Umrla je gospa Anica Primožič, rojena Veberjeva, soproga g. Jos. Primožiča, učitelja v Sorici pri Zeleznikih. Lahka ji zemlja!

Otvoritev koč. Na Crni prsti 28. t. m., na Kredarici, v Vratih in na kamniškem sedlu 29. t. m. Koča na Kredarici in Aljažev dom sta vedno za-

ložena tudi s svežim mesom, Kadilnikova kočica samo ob nedeljah in praznikih.

Družbi sv. Cirila in Metoda so zagotovili, kakor smo že poročali, naši rojaki v Brooklynu po društvu sv. Petra letnih 50 K. Za temi pa noče zaostati brooklynska »Sava«, šalji klub Slovencev. Poslala je naši družbi dar 40 K. Hvala iskrena zavednim našim rodoljubom, živčim v daljni tujini, pa tako požrtvovalno čutečim z drago jim domovino.

Poskušen umor. Ko je šel gozdni čuvaj Gregor Preželj z Gorjuš v svojem revirju v Rupnem polju, sodni okraj Brdo, domov, videl je par sto korakov od sebe moža s črno pobarvanim obrazom in puško ter nahrbtnikom. Kmalu na to je počil strel in kroglica je zažvižgala Preželju mimo ušes. Takoj na to sta zbežala dva moška, odkoder je priletel strel.

Učiteljsko društvo za radovljjski okraj je imelo dne 13. t. m. ob 3. uri popoldne v šolskem poslopju v Lescah svoj letni občni zbor. Predsednik g. Andrej Grčar, nadučitelj v Radovljici, pozdravi navzoče člane (skupaj 21) in kot gosta gospoda: Ljudevita Stiasnyja, c. kr. okraj. šolskega nadzornika v Krškem, in Maksa Pirnata, c. kr. profesorja v Kranju. V nadaljnjem govoru omenja, da se ni mogel vrstiti med letom noben društveni sestanek, ker je bila večina učiteljstva zadržana vsled ponavljanih in obrtnih sol prav ob četrtkih, kateri dan je edino prikladen za rečene sestanke. — G. Jožef Korošec, nadučitelj v Mošnjah, poroča kot blagajnik o društvenih dohodkih in stroških. Društveno imetje znaša 23276 K. Za pregledovalca računov se volita gospica Alojzija Stebi, suplentinja v Radovljici, in g. France Jaklič, učitelj istotam. Pregledovalca takoj pregledata račune in jih najdeta v najlepšem redu. — Pri volitvah v društveni odbor volijo navzoči na predlog g. Jožefa Azmana, nadučitelja na Breznici, soglasno dosedanjega predsednika g. Andreja Grčarja. V odbor se še volijo: gđc. Ernestina Oman, učiteljica v Begunjah pri Radovljici, in gospodje: Jožef Azman, nadučitelj na Breznici; Milan Guštin, učitelj na Jesenicah; Jožef Korošec, nadučitelj v Mošnjah, in Janez Šega, učitelj v Radovljici. — G. Janez Šega, priporoča, naj društvo pristopi koj član k zadrugi »Učiteljska tiskarna v Ljubljani«, kadar bodo dopuščale društvene gmotne razmere. Sprejeto. — Predlog »Zaveze jugoslov. učit. društev«, naj bi člani obenem z udnino tudi plačevali naročnino na list »Učiteljski Tovariš«, se odkloni. Pač pa priporoča g. Janez Šega navzočim, da po svojih močeh pomagajo razširjati društvena lista: »Popotnik« in mladinski list »Zvonček«. — Ker se vrši letos glavno zborovanje »Zveze jugoslov. učit. društev« meseca avgusta v Radovljici, mora vzeti učiteljsko društvo za radovljjski okraj vse priprave v roke, da poskrbi glede stanovanj, sprejema, kakor tudi glede koncerta in izletov v Bohinj in Rož. V ta namen se voli pomnoženi odbor, katerega člani so: ga. Ernestina Oman, učiteljica v Begunjah, gđc. Kati Drol, učiteljica v Zasipu, in gospodje: Martin Humek, nadučitelj v Srednji vasi v Bohinju; Mihael Salberger, učitelj na Jesenicah; Josip Zirovnik, nadučitelj v Gorjah; Janez Šemerl, učitelj v Lescah; Valentin Zavrl, nadučitelj v Begunjah; Jurij Azman, nadučitelj na Breznici, in Janez Wresitz, učitelj v Ribnem. — Pri »Zavezinemu« zborovanju bodo društvo zastopali: gospodični Ana Božič, učiteljica v Kamni gorici, in Ana Zevnik, učiteljica v Gorjah, ter g. Janez Baraga, nadučitelj na Javorniku. — G. Janez Šega poroča: Dne 12. maja t. l. so se sešli na Dunaju zastopniki vseh učiteljskih zavez v Avstriji in pri tej priliki sklenili resolucijo, da se § 55 ljudskošolskega zakona spremeni v tem smislu, da učiteljske plače izenačijo plačam starih najnižjih razredov državnih uradnikov: Ta resolucija se je odposlala v podpis vsem učiteljskim društvom v Avstriji. Meseca junija pa se zbero na Dunaju zastopniki vseh učiteljskih društev v Avstriji in predložijo imenovano resolucijo, katero zborovalci enoglasno sprejmo, novemu parlamentu. Radovljjsko učiteljsko društvo bo na Dunaju zastopal kot odposlanec g. Milan Guštin. — Nato je predaval g. Janez Šega »O pomenu roditeljskih sestankov«. Glavne misli njegovega prezanimivega predavanja, smo priobčili že zadnjič. — Po zborovanju so se sešli udeležniki k prijateljskemu razgovoru v gostilnah Wucherer in Legat.

Novo morilno orožje na Angleškem. Vojni minister Haldane je v zbornici pripoznal, da nova puškina kroglica, katero nameravajo sedaj uvesti pri

angleški armadi, se hujše učinkuje kot dum-dum kroglice. Toda Anglija si ne more pomagati, ker druge velevalisti tudi uvajajo to strelivo (»Spitzgeschoss«). Bilo bi potrebno — je izjavil Haldane — da se velevalisti vnovič snidejo v Genfu in s posebno konvencijo prepovedo tako morilno orožje. To kroglico nameravajo uvesti tudi pri naši armadi.

Čez 40 oseb zastrupljenih. V Editorsu in okolici na Ogrskem je obolelo čez 40 oseb, ker so uživale goveje meso. Pri vseh so zdravniki dognali znake zastrupljenja, mnogo jih je v smrtni nevarnosti.

Oče sina umoril s koso. Ko sta kmet Wagner iz Dunasekeesa in njegov sin kosila na travniku, sta se med delom radi malenkosti sprla. Oče se je tako raztogotil, da je proti sinu zamahnil s koso ter ga zadel tako nesrečno, da je na mestu obležal mrtev. Wagner je mirno kosil dalje, zvečer pa seno in sinovo truplo naložil na voz in peljal domov.

Izpred deželnega sodišča.

Fantovski strah bi se lahko imenoval že okoli trinajstkrat zaradi pretepa kaznovani Ziga Killer, mesarski pomočnik iz Kranja. Dne 26. aprila t. l. zjutraj je v večji družbi fantov zapustil Mayrjevo kavarno v Kranju. Fantje so nasvetovali Janezu Čarmanu, naj ga udari s svojo bikovko, kar je ta res storil, ne da bi se Killer kaj zmenil za to. Ko je pa nekdo vrgel proti njemu kos lesa, je Killer kar zbesnel, in sunil z odprtim nožem Ignacija Gabriča v prsi, Janeza Čarmana je dregnil v levo sedalo, Valentina Jenka pa v leve zgornje lehti. Ziga Killer priznava, da je mahal po fantih z nekim koničnim železom, trdi pa, da se moral braniti fantovskega napada. Dokazalo se mu je pa po pričah, da je že v kavarni iskal prepira in tepeža. Obsojen je na šest mesecev ječe.

Listnica uredništva.

V Loko: Vaše pismo pride prihodnjic. — Radovljjske novice za danes prepozno došle. — Dopis iz sorške in medvodske okolice — prihodnjic. — G. P. B. v K.: Vaš odgovor pride tudi danes teden. — Nekaj drugih drobnarij je moralo zaostati, ker gg. dopisniki in dopisiljatelji menda niso računali, da izide »Gorenjec« namesto jutri v soboto že danes v petek.

Loterijska srečka dne 22. junija t. l.

Trst 8 74 40 39 64

Učenec

kateri ima veselje do trgovine z galanterijskim in modnim blagom se sprejme takoj.

Kje pove upravništvo »Gorenca«. 119

V Kranju

v kokrikem predmestju se za prodajalno in vsako drugo obrt sposobna

dvonadstropna hiša

poceni in pod ugodnimi pogoji takoj proda.

Vprašati je pismeno pod št. 151 poste restante, Kranj. 118

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specijalna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 91 26—3

Thierryev centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razposilja se le proti povzetju ali za poslani denar. Te dve domači zdravili sta povsod znani in že od nekdanj sloveči.

Naročila naj se naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge

po 4 odstotke

brez odbitka rentnega davka

katerega plačuje hranilnica sama.

1—37

Stanje vlog K 4.287.015-98 Stanje hipoteknih posojil K 2.502.377-74

v hotelu „Nova pošta“, Kranj.

Šivalni stroji in kolesa
Tovarniška zaloga 226-35
Iv. Jax-a v Ljubljani
Dunajska cesta 17
priporoča svoje najbolj priznane
šiv. stroje in kolesa
Ceniki na zahtevanje zastoj.

Ludovik Borovnik
puškar v Borovljah (Ferlach na Koroškem)
se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih pušk za
lovce in strelce po najnovejših sistemih pod popolnim
jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, vspre-
jema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro
izvršuje. Vse puške so na c. kr. preizkuševalnici in od
mene preizkušene. 204 52-38
Ilustrovani ceniki zastoj.

Mavricij Smolej
urar
na Jesenicah štev. 19
priporoča svojo veliko zalogo
pravih švicarskih
žepnih ur
vsake vrste, dalje budilke, ure na
nihala, prstane in verižice, po najnižjih cenah.
Popravila
se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji blizu
20letni skušnji vsaka tudi najtežja popravila izvršiti natančno
in po nizkih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vin. do
1'40 K. Žepne ure od K 1'20 naprej. — Zaradi kakovosti
priporočam posebno precizijsko uro
„INTACT“.
Kolesarske potrebščine
NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo ne
dajajte takim, ki urarije niti izučeni niso. 17-21

Kourir-kolesa
so najbolj trpežna, to so pokazale skušnje in tudi
niso draga, prostotek (Freilauf) 80 gld., kdor hoče
imeti zares trpežno kolo, naj se obrne name.
Harmonike
stare in nove ročnega dela.
Umetalni ogenj, rakete, vulkani in drugo.
Popravila harmonik in koles se ceno izvršuje.
Pavel Bizjak
Kranj 102.

Sladoled
najfinejši, več vrst, vsak dan sveži se dobiva pri
E. Brandt, Kranj. 87-6

Izložbeno okno
oziroma portal
(2 1/2 metra visok ter 1 meter širok)
se prodaja
tako pod jako ugodnimi pogoji.
Kje pove upravništvo „Gorenjca“. 114-2
Sprejme se takoj 106-3

učenec
za kovaško obrt.
Jakob Gabrič, kovač v Kranju.

Anton Adamič v Kranju
nasproti urarja gosp. Henrik Suttnerja nasl.
priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega 58 52-13
galanterijskega, norimberskega, modnega, drobnega blaga in igrač.

Na drobno in debelo!
Največja tovarniška zaloga otročjih vozičkov, ročnih in tržnih tašk, po-
tovalnih kovčegov in korb, nahrbtnikov in palic za hribolazce
Največja izbira modernih kravat, srajo,
ovratnikov, manšet, pasov, rokavic in nogavice.

Čepice
za dame in gospode.
Slamniki
za dame in gospode, dečke in deklice v bogati vsakovrstni
izberi, istotam se okrasijo in prenavljajo ter se dobijo vsi
zraven spadajoči okraski po ugodni ceni.
Prepričajte se o nizkih cenah in solidni postrežbi!

Najboljše gnojilo ajdi in travnikom je
117 3-2
kostna moka.
Prodaja jo po 10 K 100 kg Franc Omersa, Kranj

**Različne vrste čevljev, trakov, ma-
zila rujavega in črnega, čevljarsko
orodje in drugo, k temu spadajoče,
prodajam po
znižani ceni.**

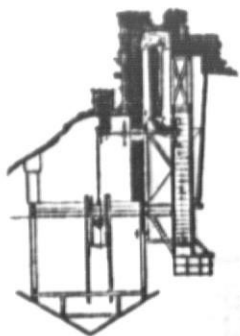
**Barvasto obuvalo vseh
vrst, moško, žensko in
otroško pa
polovico ceneje.**

Se priporočam 116 3-2
Marija Pollak
Kranj, Glavni trg 130 na oglu.

Najbolje je najceneje.
Pod to
znamko
je spoznati
prodajalne,
v katerih
se prodajajo
samo Singerjevi
šivalni stroji
Singer Ko., akc. druž. za šivalne stroje
Kranj, glavni trg 192.
Zaloga olja, šivank in posameznih delov.
Nad 5000 filijalk po vsem svetu.
Popravila točno in ceno. 35 52-26
Stari stroji se zamenjajo.

G. Tönnies

69-53

tovarna za stroje, železo in kovinoličarna v Ljubljani priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vrtilom. Sesalno-generatorski plinski motorji, najcenejša gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

Večkrat premirano!

Glinaste peči

139-57

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Drelse

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

M. Podkrajšek

frizer za dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. Filijalka nasproti hotela „Union“

priporoča za gojitev las in za umivanje glave svoj zdravniško priporočen gorko in mrzlo zračni sušilni aparat. Suši brez nadležne vročine. Ne povzroča skrčenja las. Vpliva dobro na pospeševanje rasti las. Zaloga vsakovrstnih vpletov striženih in zmešanih las. Oddelek za dame s separatnim vhodom.

Kupujejo se zmešani in odstriženi lasje po najvišjih cenah.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko inženjersko podjetje.

Zično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Specijaliteta:

74-45

valjični zastori (Rollbalken).

Josip Pogačnik

krojaški mojster

v Radovljici št. 41

priporoča cenjenemu občinstvu svojo delavnico v izdelovanje vsakovrstnih oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih in turistovskih oblek ter ogrinjala, katera so vedno v zalogi. Bogata zaloga angleškega, rancoskega in brnskega sukna. Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju, točno in poceni ter se sprejemajo tudi popravila. Za najboljšo postrežbo glede mere in za vestno dovršenje prevzetih del se jamči. Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih oblek. Večletno izvrševanje obrti v zadovoljstvo svojih odjemalcev ter vedno od raznih oddaljenih krajev dohajajoča naročila, so dokaz za strokovnjsko izpeljavo v krojaško obrt spadajočih del.

184-49

Tiskarna I. Pr. Lampret

priporoča

vizitnice, zavitke i. t. d.

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital-Stritar ul. 7

Pfaff-ovi šivalni stroji

so najboljši za družinsko rabo.

Šivajo, pošivavajo, vežejo. — So nedosežni za obrtne svrhe. — Šivajo naprej in nazaj. — Teko na kroglicah!

Glavno zastopstvo:

Frančišek Tschinkel

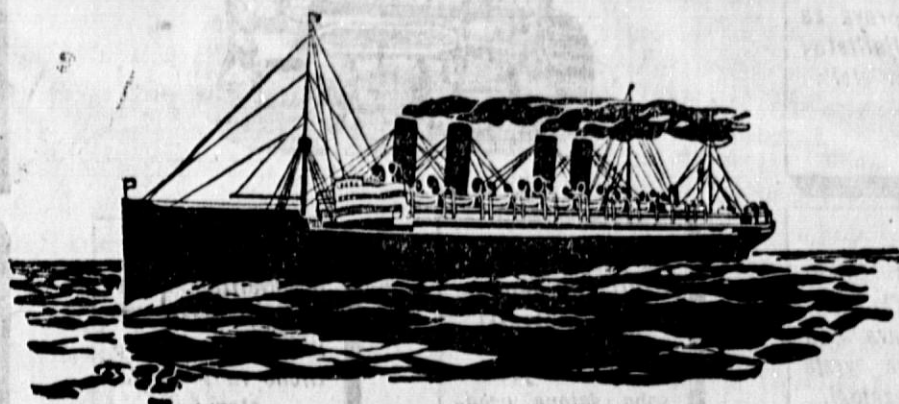
Ljubljana

mestni trg 19.

181-51

Kočevje

na gradu.

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki 'Severnememškega Lloyd'a' iz Bremena v New-York

s cesarskimi brzoparniki Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm, Kaiser Wilhelm der Grosse. — Prekomorska vožnja traja 5 do 6 dni.

Natančen zanesljiv pouk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARD TAVČAR-ju v Kolodvorshih ulicah št. 35

nasproti občeznane gostilne „Pri starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota. Vsa potovanja se tikajoča pojasnila točno in brezplačno. Postrežba poštena, realna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, Californija, Arizona, Utah, Wyoming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izvanredno ceno čez Galdeston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno.

Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimore in na vse ostale dele sveta, kakor Brazilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapore, v Avstralijo itd. itd.

228-33

Kupujem staro zlato in srebro po najvišji dnevni ceni.

Fr. Čuden • urar

Ljubljana, Prešernove ulice nasproti franciščanskega samostana

priporoča svojo bogato tovarniško zalogo najboljših in najfinejših ur, zlatnine, srebrnine, kina-srebra in dragoc. kamnov.

Razpečavam le prve vrste blago.

Zadovoljujem se z malim dob lčkom.

Na zahtevanje pošiljam cenike (s koledorjem) brezplačno in poštne prosto.

Kupujem staro zlato in srebro po najvišji dnevni ceni.

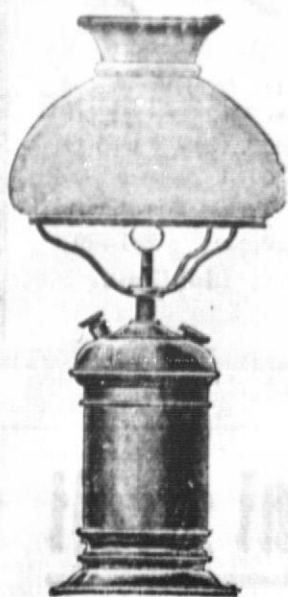

33 26-16

Ekspozitna trgovina na vse dele sveta.

Ceniki na zahtevno zastoj in poštne prosto.

Novo! **Acetylen-svetilke** **Novo!** **palen-**
tirane

≡ v 30. oblikah ≡
izdelane

iz močne kovine,
fino ponikljane.
Luč je krasna in
polovico cenejša
kot petrolejska.

Priporoča se go-
stilničarjem, obrt-
nikom in sploh vsa-
komur. 179 26-17

Kdor si hoče pri-
hraniti oči, naj kupi

Acetylen-svetilko

Dobi se samo pri:

A. J. Ivanc-u

Ljubljana, Rožne ulice, št. 8.

Najcenejša in največja domača
ekspozitna trdka.

Raspošiljanje švicarskih ur na
vse kraje sveta!

Urar in trgovec

H. Suttner v Ljubljani

Št. 502. Nikelnasta anker-
remontoar-Roskopf, trpežno
kolesje, gld. 2'45, enaka iz
pravega srebra gld. 3'95,
ista z dvojnatim tršim sre-
braim močnim pokrovom
gl. 6'50 in naprej.

priporoča svojo izborna zalogo najfi-
nejših natančnih švicarskih ur, kakor
najbolj slovečih znamk Šafhausen, O-
mega, Roskopf, Urania i. t. d.
Zlatnine in srebrnine, kakor nakras-
ki, verižice, uhani, prstani, obeski
i. t. d. najfinjšega izdelka po najnižjih
cenah. — Dokaz, da je moje blago
zares fino in ceno, je to, da ga raz-
pošiljam po celem svetu in imam od-
jemalce tudi urarje in zlatarje glav-
nih mest.

Ravno je izšel najnovejši veliki cenik,
kateri se pošlje zastoj in poštne
prosto.

Moške ure, 2 tretjini naravne velikosti.

Št. 505. Prava srebrna cilin-
der-remontoar, trpežno ko-
lesje in močni pokrovi, gld.
4'85, ista z dobrim anker-
kolesjem gld. 5'95 in naprej.

6-26

Ljubljana (Kolizej) R. Lang Marije Terezije cesta

19 26-27 Zalagatelj društva

c. kr. avstrijskih državnih uradnikov.

Bogata zaloga po-
hištva vsake vrste
v vseh cenah. Ogle-
dala, slike v vseh
velikostih.

Popolna oprava za
vile. Špeciiliteta:
Gostilniški stoli.

Modrool iz žilna-
tega omrežja, afri-
čanske trave ali
žime, prve vrste
vedno v zalogi.

Za spalno sobo od
180 gld. naprej.
Divan z okraski.

Oprave za jedilno
sobo, salone, pred-
sobe, cele garniture.

Špeciiliteta v ne-
vestnih balah. Ve-
liki prostori, pri-
tično in v l. nad-
stropju.

Pohištvo iz železa,
otroške postelje in
vozički po vsaki
ceni.

Čudovito poceni za
hotela, vile in za
letovišča 52 gld.

Za sobo: postelja,
nočna omarica, o-
mivalna miza, obe-
šalniki, miza, sten-
sko ogledalo.

Zobotehnični atelje

Oton Seydl

pri g. dr. E. Globočniku
v Kranju

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranile korenine, z ali
brez nezne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje
VRVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-
NOVEJŠIH METODAH.

PLOMBE V ZLATU, PORCELANU, AMALGAMU in CEMENTU
kakor tudi vse ZOBOZDRAVNIŠKE OPERACIJE izvršuje
111-2 tu SPECIJALIST.

Odperto vsako nedeljo od 8. do 6. ure.

Rezervna zaklada: **K 66.277.**

Denarni promet v l. 1905: **K 3,216.500.**

Posojilnica v Radovljici

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da
bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila se dajejo na vknjižbe po 5 1/4%, na menice pa po 6%. — Eskompirajo se
tudi trgovske menice.

Uradije se v centrali in podružnici vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do
6. ure popoldne, izvemši nedelje in praznike popoldne.

Poštno-hranilnični račun št. 45.867.

151-48

Gorenjca

prodaja

po 10 vin. v

Kranju g. Karel
Florian, knjigo-
tržec.

Škofji Loki g. M.
Žigon, trafika, gl.
trg;

Trzinu g. J. Aha-
čič, trgovec;

Radovljici g. Oton
Homan, glavna
trafika;

Bledu g. Iv. Pret-
nar, trgovec;

Jesenicah g. Jakob
Mesar, gostilni-
čar in posestnik;

Hrušici g. Štefan
Podpac, trgovec;

Bohinjski Bistrici
g. M. Grobotek,
trgovec;

Kamniku g. Marija
Ažman, trafika;

Ljubljani gđc. Je-
rica Dolenc, Pre-
šernove ul. št. 52.